

Tillstånd för verksamheter som inte är tillståndspliktiga

Länstyrelsen Skåne informerar här kring vad som gäller när en verksamhet har tillstånd utan att vara tillståndspliktig, samt hur verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter har för möjligheter att upphäva eller återkalla sådana tillstånd. Tillstånden i fråga har en viss rättskraft och kan inte återkallas hur som helst, men i många fall fyller tillstånden inte längre någon relevant funktion och utgör då endast en administrativ börda och en kostnad. I sådana lägen rekommenderar Länstyrelsen Skåne att de upphävs eller återkallas. Upphävande sker på verksamhetsutövarens initiativ och återkallande sker på myndigheternas initiativ. Sluteffekten är densamma, nämligen att tillståndet upphör att gälla, men förutsättningarna för de två processerna skiljer sig åt.

Tillstånd till verksamheter som inte längre är tillståndspliktiga

Det finns ett antal verksamheter som har gällande tillstånd trots att de inte längre är tillståndspliktiga. Efter förändringar i lagstiftningen har tillståndsplikten för vissa verksamheter tagits bort eller att gränsen för tillståndspliktig har ändrats. I sådana lägen försvinner tillståndsplikten, men tillstånden finns kvar. Detta kallas för att verksamheten *upphört att vara tillståndspliktig men bedrivs med stöd av ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken*. Dessa verksamheter likställs ofta med anmälningspliktiga verksamheter men det finns vissa skillnader. Den viktigaste är att tillståndet fortfarande äger rättskraft med både de rättigheter och skyldigheter som följer.

Notera att det är den verksamhet som beskrivs i tillståndet som ska ligga till grund för bedömningen av om man omfattas av tillståndsplikt eller inte. Ett exempel med djurhållning: gränsen för tillståndsplikt är med dagens lagstiftning 400 djurenheter. Om man har tillstånd till att hålla 450 djurenheter men bara har 200 djurenheter så klassas verksamheten som tillståndspliktig och man måste bland annat lämna miljörapport varje år. I bedömningen tas alltså ingen hänsyn till nuvarande storlek på verksamheten, det enda som är relevant är vad tillståndet omfattar.

Om man istället har tillstånd att hålla 350 djurenheter klassas verksamheten som en anmälningspliktig verksamhet, d.v.s. den är inte tillståndspliktig. Det är det senare fallet som avses med *tillstånd till verksamheter som inte längre är tillståndspliktiga*.

Frivilliga tillstånd

Detta är tillstånd till verksamheter som aldrig varit tillståndspliktiga. Verksamhetsutövaren har valt att ändå söka tillstånd för verksamheten, ofta för att man vill ha den säkerhet som rättskraften i ett tillstånd medför. I övrigt gäller samma regler som för verksamheter som upphört att vara tillståndspliktiga men bedrivs med stöd av ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken.

Konsekvenser av att ha ett tillstånd utan att vara tillståndspliktig

Om man har ett tillstånd utan att vara tillståndspliktig gäller bland annat:

- Verksamhetsutövaren har rätt att bedriva den verksamhet som är beskriven i tillståndet. Rättigheten är dock begränsad till den geografiska avgränsning som tillståndet omfattar och kan inte ”tas med” till en ny lokalisering.
- Verksamhetsutövaren ska betala en årlig avgift till staten via Länsstyrelsen. Detta är en avgift som är fastställd i *förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken* och ska betalas oavsett vilken avgift man betalar till kommunen/miljöförbundet. För närvarande är avgiften 1500 kr för samtliga verksamheter som har ett tillstånd utan att vara tillståndspliktiga.
- Verksamheten måste bedrivas på det sätt som är beskrivet i den ansökan som låg till grund för tillståndet. Om verksamheten ska ändras måste verksamhetsutövaren först göra en anmälan om ändring till tillsynsmyndigheten, enligt 1 kap. 11 § första stycket punkten 1 miljöprövningsförordningen (2013:251). Större ändringar gentemot vad som framgår av ansökan kan inte hanteras som anmälan, utan kräver ändringstillstånd. Om man har genomfört förändringar som gör att verksamheten avviker från ansökan utan att först ha anmält ändringen till tillsynsmyndigheten (eller fått ändringstillstånd), är tillsynsmyndigheten skyldig att anmäla misstanke om brott till åklagarmyndigheten.
- Verksamhetsutövaren är skyldig att följa de villkor som står i tillståndet. Om man bryter mot något villkor är tillsynsmyndigheten skyldig att anmäla misstanke om brott till åklagarmyndigheten.
- Tillsynsmyndigheten får inte ändra på villkoren eller föreskriva om åtgärder som redan är prövade när tillståndet gavs.
- Kommunen/miljöförbundet har ansvar för tillsynen över verksamheten.
- Miljöbalkens regler kring egenkontroll ska följas. Om verksamheten är anmälningspliktig (omfattas av en kod på C-nivå i miljöprövningsförordningen (2013:251) ska även förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll följas.

- Det finns inget lagstadgat krav på att verksamhetsutövaren ska lämna in årlig miljörapport. Vissa verksamheter har som villkor i tillståndet att de ska lämna en årlig miljörapport och då är de naturligtvis skyldiga att följa villkoret. Det förekommer också att tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet har begärt genom föreläggande att någon form av årlig rapport som motsvarar miljörapport ska lämnas in.

Sammanfattningsvis kan det finnas skäl för såväl den som har ett frivilligt tillstånd som för tillsynsmyndigheten att fundera över om det fortfarande finns skäl att behålla tillståndet eller om det är bättre att begära att det ska upphävas/återkallas.

Verksamhetsutövaren kan ansöka om att tillståndet ska upphävas

Ett tillstånd kan upphävas på verksamhetsutövarens initiativ om:

- Tillståndsplikt för verksamheten har upphört eller,
- Verksamheten har slutligen upphört.

Ansökan ska skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen (MPD) om det rör sig om ett B-tillstånd, men till Mark- och Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt (MMD) om det rör sig om ett A-tillstånd. Innehållet i ansökan och processen för upphävande är densamma oavsett.

Processen för upphävande är följande:

1. Verksamhetsutövaren anmäler till tillsynsmyndigheten att det finns en avsikt att upphäva tillståndet. Detta är ett krav enligt 24 kap. 13 § punkten 1 i miljöbalken. Tillsynsmyndigheten får därmed möjlighet att vid behov vidta tillsynsåtgärder, t.ex. vid nedläggning. Detta öppnar också upp för dialog kring huruvida en C-anmälan behövs för eventuell fortsatt verksamhet på C-nivå.
2. Tillsynsmyndigheten bekräftar att anmälan enligt punkten 1 har lämnats in. Observera att för processens skull räcker även ett autosvar från myndigheten om att anmälan har tagits emot. I praktiken är det lämpligare med en aktiv bekräftelse från tillsynsmyndigheten.
3. Verksamhetsutövaren skickar in komplett ansökan till MPD eller MMD (se ovan angående vart ansökan ska skickas, och nedan för info om vad som utgör en komplett ansökan).
4. MPD/MMD granskar ansökan och meddelar tillsynsmyndigheten om att en ansökan har inkommit. Eventuellt hämtas synpunkter från tillsynsmyndigheten in, och vid behov begärs kompletteringar från verksamhetsutövaren.

5. Om förutsättningar för upphävande är uppfyllda, skriver MPD/MMD ett beslut om att tillståndet upphävs.

En ansökan om att upphäva tillståndet ska som minst innehålla följande uppgifter:

- Ansökan ska skickas till tillståndsmyndigheten (MPD eller MMD)
- Ansökan ska innehålla motivering till varför tillståndet ska upphävas (tillståndsplikten har upphört eller verksamheten har upphört).
- Ansökan ska vara undertecknad av behörig firmatecknare alternativt enligt fullmakt lämnad av behörig firmatecknare. Registreringsbevis som styrker vem som är behörig firmatecknare ska finnas med i ansökan.
- Ansökan behöver innehålla diarienummer och datum för det tillstånd som ska upphävas, och en kopia på tillståndet bör bifogas till ansökan.
- Som bilaga krävs också att bevis på att anmälan till tillsynsmyndigheten har genomförts (enligt 24 kap. 13 § punkten 1 i miljöbalken, se första punkten i punktlistan som beskriver processen ovan). I princip räcker det med en kopia av ett autosvar som bekräftar att tillsynsmyndigheten tagit emot anmälan, men processen går oftast snabbare om beviset istället är en kopia av ett beslut från tillsynsmyndigheten som erhållits efter att tillsynsmyndigheten konstaterat att det inte finns ytterligare krav att ställa.

Om tillståndet upphävs omfattas verksamheten inte längre av den rättskraft som ett tillstånd har enligt 24 kap. miljöbalken, men omfattas heller inte längre av de villkor och den avgift som gäller för tillståndsgivna verksamheter. Tillsynsmyndigheten har möjlighet att med stöd av 26 kap. miljöbalken förelägga om åtgärder i de fall verksamheten fortsatt bedrivs på en tillståndspliktig nivå. Det är viktigt att komma ihåg att genomföra en C-anmälan om verksamheten ska bedrivas på C-nivå.

Tillsynsmyndigheten kan ansöka om att tillstånd ska återkallas

Ett tillstånd enligt miljöbalken kan i vissa fall återkallas på tillsynsmyndighetens initiativ. Miljöbalkens 24 kapitel preciserar under vilka omständigheter ett tillstånd kan återkallas. Processen för återkallande av ett tillstånd liknar den som gäller vid upphävande på verksamhetsutövarens initiativ (se föregående rubrik), men med andra bakgrundsförutsättningar.

Ett återkallande kan ske vid bland annat följande situationer:

- om tillståndet eller villkor i tillståndet inte har följts (3 § punkt 2),
- om det har uppkommit en väsentlig olägenhet som inte förutsågs när verksamheten fick sitt tillstånd (3 § punkt 3) eller
- en verksamhet som har tillstånd enligt miljöbalken slutligen har upphört (3 § punkt 5).

Det finns fler situationer än så i 24 kap. 3 §, men de som listas ovan är de som oftast är relevanta i sammanhanget – i praktiken är det oftast den sista av de tre ovan listade punkterna som är aktuell, men även de andra två kan förekomma.

En ansökan om återkallande av tillståndet kan göras av flera olika myndigheter, och i de fall då kommunen bedriver tillsyn över verksamheten kan ansökan även göras av kommunen (24 kap. 11 § andra stycket). Länsstyrelsen Skåne är av uppfattningen att ansökan om återkallelse i första hand bör göras av den myndighet som bedriver eller senast bedrev operativ tillsyn över verksamheten.

Ansökan ska skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen (MPD) om det rör sig om ett B-tillstånd, men till Mark- och Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt (MMD) om det rör sig om ett A-tillstånd. Innehållet i ansökan och processen för upphävande är densamma oavsett.

En ansökan om återkallelse av tillstånd bör innehålla minst följande uppgifter:

- Uppgifter om tillståndet, verksamhetsutövare och fastighet. Diarienummer och datum för tillståndet behövs, och en kopia på tillståndet bör bifogas till ansökan. Det behöver också vara tydligt och säkerställt att ingen annan har tagit över tillståndet.
- Grunderna till varför tillståndet bör upphävas t.ex. att verksamheten upphört (hänvisa till aktuell punkt i 24 kap. 3 §). Här bör man beskriva vilka uppgifter man har om att verksamheten upphört.
- Uppgifter om verksamhetsutövaren, inkl kontaktuppgifter om verksamhetsutövaren fortfarande finns kvar. Om verksamhetsutövaren inte finns kvar bör det finnas en redovisning av hur detta är säkerställt. Är det ett bolag som försatts i konkurs bifogas utdrag från bolagsverket om att konkursen är avslutad eller beslut från tingsrätt. Är det en enskild person bör man ange de uppgifter som finns om var denna person kan nås.
- Uppgifter om platsen. En beskrivning av hur platsen används idag, huruvida utrustning kopplad till den tillståndsgivna verksamheten finns kvar eller huruvida nuvarande verksamhet på platsen har någon koppling till den tillståndsgivna verksamheten etc.

Tillsynsåtgärder

Länsstyrelsen är skyldig att ha ett uppdaterat register över de verksamheter som har tillstånd. Detta register används bland annat för rapporteringar, utvärdering och konsekvensanalyser på regional och nationell nivå. Det är vanligt att allmänheten begär utdrag ur registret. Det är därför viktigt att de tillstånd som finns speglar den verksamhet som bedrivs i landet och att tillstånd som inte längre är relevanta återkallas eller upphävs. Eftersom tillsynen av ett stort

antal tillstånd i Skåne har överlåtits till kommunala tillsynsmyndigheter i länet, spelar dessa tillsynsmyndigheter en stor roll i sammanhanget. De kommunala tillsynsmyndigheterna har också en stor roll i att det ovan nämnda registret verkligen hålls uppdaterat med korrekta kontaktuppgifter m.m., vilket också är en av de skyldigheter som åligger kommuner som tagit över tillsynen.

Länsstyrelsen uppmanar länets tillsynsmyndigheter att uppmuntra verksamhetsutövare som har tillstånd utan att vara tillståndspliktiga att ansöka om upphävande av tillstånden, eftersom tillstånden ofta inte fyller någon relevant funktion i dagsläget men däremot utgör både en administrativ börda för såväl verksamhetsutövare som myndigheter och en kostnad för verksamhetsutövare. Det är naturligtvis tillståndsinnehavaren själv som avgör om man vill ansöka om upphävande eller inte.

Länsstyrelsen uppmanar också länets tillsynsmyndigheter att ansöka om återkallande av tillstånd i de fall verksamheter slutligt har upphört och verksamhetsutövaren inte själv ansökt om upphävande av tillståndet.

Den statliga avgiften för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska betalas för varje påbörjat kalenderår. Länsstyrelsen skickar ut fakturor utan att tillsynsmyndigheten behöver agera. Avgiften för de tillstånd som detta informationsblad omfattar är 1500 kr per år.

Tänk på att det kan ta ett par månader från det att man skickar in ansökan till dess att tillståndet blir upphävt.

För mer information kontakta Länsstyrelsen Skåne skane@lansstyrelsen.se.